

EDMONDO DE AMICIS

CUORE

 editura
Eduard

CUORE

Această carte este dedicată în special copiilor de școală, care au între nouă și treisprezece ani, și aș putea-o numi „Povestea unui an școlar“, scrisă de un elev dintr-a treia de la o școală orășenească din Italia. Când am zis scrisă de un elev de-a treia, n-am vrut să spun că a scris-o numai el în forma în care o vedeți acum. El doar a notat într-un caiet, cum s-a priceput, tot ce vedea sau auzea la școală și acasă, laolaltă cu gândurile lui; iar tatăl lui, la sfârșitul anului, a scris cartea aceasta luându-se după acele notițe, încercând să nu schimbe cursul gândurilor și să păstreze, pe cât posibil, aceleași cuvinte. Iar băiatul, după patru ani, când deja era în ciclul gimnazial, a citit manuscrisul din nou și a mai adăugat câte ceva, profitând de amintirile încă proaspete despre persoane și întâmplări. Iar acum, vă las să citiți cartea, copii, și sper că vă va plăcea și că veți trage oarecare folos din ea.

AUTORUL

OCTOMBRIE

Prima zi de școală

Luni, 17

Azi este prima zi de școală. Parcă a fost un vis vacanța de trei luni petrecută la țară! Mama m-a luat de mână de dimineață, să mă înscrie la Școala Baretti în clasa a treia primară, dar pe mine nu prea mă trăgea inima să merg, căci gândul îmi rămăsese la vacanță. Pe străzi erau numai copii; cele două librării din oraș erau pline de părinți care cumpărau ghiozdane, penare sau caiete, în timp ce în fața intrării școlii era atâta puhoi de lume, că portarul și jandarmul de-abia reușeau să țină lucrurile în bună orânduială.

Chiar lângă poartă, cineva m-a atins pe umăr: era fostul meu învățător dintr-a doua, tot cu părul lui roșcat, ciufulit, care mi-a zis, pe un ton vesel, ca de obicei:

– Enrico, deci așa, n-o să ne mai vedem?

Asta știam și eu prea bine. Însă acele cuvinte m-au durut. Am reușit să intrăm până la urmă. Domni, doamne, femei obișnuite, muncitori, ofițeri, bunici, servitoare – fiecare cu copiii de mână și cu diplomele de promovare la ei – umpleau holul de la intrare și scările, făcând un târâboi de parcă se înghesuiau să vadă vreo piesă. Cu plăcere am revăzut acea sală mare de la parter și ușile celor șapte clase, unde îmi petrecusem cei trei ani de școală.

EDMONDO DE AMICIS

Era gloată mare, iar învățătoarele umblau de colo-colo. Învățătoarea mea din clasa întâi m-a salutat din ușa clasei sale și mi-a zis:

– Enrico, anul ăsta o să te duci la etaj; nici măcar n-o să te mai văd în pauză! – și m-a privit cu tristețe.

Directorul avea în preajmă pe mamele îngrijorate din cauză că pentru copiii lor nu mai rămăseseră locuri, și mi s-a părut că barba îi mai încărunțise puțin față de anul trecut. Am recunoscut pe unii dintre copii, care acum crescuseră sau se îngrășaseră. La parter, unde se făcuseră repartițiile, unii copii de clasa întâi nu voiau cu niciun chip să intre în clase și se împingeau ca niște măgăruși, de era nevoie să fie trași cu forța înăuntru; iar unii plecau din bănci; alții, văzându-se lăsați singuri, se puneau pe plâns, iar părinții trebuiau să se întoarcă, să-i împace și să-i dojenească. Învățătoarele nu mai știau ce să se facă.

Fratele meu mai mic a ajuns la clasa învățătoarei Delcati; eu, la domnul Perboni, sus, la etajul întâi. La ora zece, toți elevii erau în clase, cincizeci și patru cu toții, dar doar vreo cincisprezece sau șaisprezece dintre colegii mei dintr-a doua, printre care și Derossi, care nu luase decât premiul întâi până atunci. Însă școala mi s-a părut atât de mică, rămas cum eram cu gândul la munții împăduriți unde îmi petrecusem toată vara! Și iarăși mă gândeam la învățătorul meu dintr-a doua, care era așa bun cu noi, ne făcea tot timpul să râdem; și unde mai pui că era și mic de înălțime, de ziceai că este coleg cu noi. Îmi părea tare rău că nu-l aveam atunci alături, cu părul lui roșcat și ciufulit.

Învățătorul nostru este înalt, are un păr grizonat lăsat să crească lung, și nu poartă barbă, iar pe frunte i-a rămas

o cută adâncă; are o voce groasă și ne privește fix, pe unul câte unul, de parcă vrea să ne citească sufletele; și nu râde deloc. Îmi spuneam în sinea mea: «Asta e prima zi. Încă nouă luni. Să vezi câte teme, câte examene, câte bătăi de cap!». Îmi făcea bine să vorbesc cu mama și, bucuros că o văd la ușă, am alergat să-i sărut mâna. Ea mi-a zis:

– Curaj, Enrico! O să învățăm amândoi.

Și m-am întors acasă fericit. Dar nu-l mai aveam pe învățătorul meu, cu surâsul lui blând și vesel, și școala nu mi se mai părea așa de frumoasă ca înainte.

Învățătorul nostru

Martți, 18

Azi dimineață mi-a plăcut și de noul nostru învățător. Așteptându-ne pe toți să intrăm, el se așezase deja la catedră, iar din când în când în pragul ușii apărea vreunul dintre elevii lui de anul trecut, pentru a-l saluta; în trecere, se arătau în cadrul ușii și spuneau: «Bună ziua, domnule învățător!» sau «Bună ziua, domnule Perboni!»; unii intrau, îi strângeau mâna, apoi plecau în grabă.

Se vedea că țineau la el și că ar fi vrut să le mai fie învățător. El le răspundea: «Bună ziua!» și strângea mâinile care i se întindeau; dar nu își ridica ochii către niciunul și de fiecare dată rămânea serios; cuta de pe frunte îi ieșea în evidență așa cum stătea, cu fața îndreptată spre fereastră, privind acoperișul casei de peste drum, și părea că, în loc să se bucure de acele saluturi, ele îi provocau suferință.

EDMONDO DE AMICIS

După aceea s-a uitat la noi cu atenție, luându-ne pe fiecare în parte. Când a început să dicteze, a coborât de la catedră pentru a se plimba printre bănci și, văzând un băiat cu fața plină de bășicuțe mici, roșii, s-a oprit din dictat, l-a luat de bărbie și l-a privit; apoi l-a întrebat ce are și i-a pus palma pe frunte, să vadă dacă are temperatură.

În acel timp, un băiat se suise pe bancă și începuse să se strâmbe la el. Învățătorul s-a întors fără veste; iar băiatul s-a așezat la loc jos și a rămas așa, cu capul plecat, așteptându-și pedeapsa. Dar învățătorul doar i-a pus o mână pe cap, zicându-i:

– Să nu mai faci asta, niciodată!

Apoi s-a întors la catedră și a terminat de dictat. O dată încheiată dictarea, ne-a privit o clipă fără să zică nimic; iar după aceea ne-a spus, măsurându-și cuvintele, cu vocea lui groasă, dar în același timp blândă:

– Ascultați-mă! Vom petrece un an împreună. Hai-deți să ne străduim să-l facem cât mai frumos! Să învățați și să fiți ascultători. Eu nu am familie. Voi sunteți familia mea. Anul trecut o mai aveam pe mama, dar acum a murit. Am rămas singur. Nu vă am decât pe voi în toată lumea asta, nu mai am pe cine să îndrăgesc și la cine să mă gândesc. Voi o să fiți ca și copiii mei. Eu țin la voi și vreau ca și voi să mă ascultați. Nu vreau să fiu nevoit să pedepsesc pe cineva. Arătați-mi că aveți un suflet mare; să vă simțiți la școală ca într-o familie, căci eu cu voi mă mândresc și mă mângâi. Nu vreau să-mi promiteți nimic; sunt sigur că în sufletele voastre simțiți că am dreptate. Și vă mulțumesc pentru asta.

În acel moment, portarul a intrat și a anunțat sfârșitul

orei. Cu toții ne-am părăsit tăcuți băncile. Băiatul care se suise pe bancă s-a apropiat de învățător și i-a zis cu voce tremurândă:

– Iertați-mă, d-le învățător!

Acesta l-a sărutat pe frunte și i-a spus:

– Lasă, copile, nu-i nimic!

O nenorocire

Vineri, 21

Anul a început cu o nenorocire. Azi dimineată, în drum spre școală, mă apucasem să-i spun și tatei ce ne zisesse învățătorul, când am văzut lume multă strânsă pe stradă, care se înghesuia la poarta școlii.

Tata a exclamat:

– S-a întâmplat o nenorocire! Nu începe bine anul!

Am reușit cu greu să intrăm. Toată sala cea mare era plină de părinți și copii, pe care învățătorii nu reușeau să-i trimită în clase. Erau atenți la ce se întâmpla în cancelaria directorului și îi auzai din când în când spunând: «Bietul băiat! Sărmanul Robetti!». Pe deasupra capetelor, în partea din spate a sălii, se putea distinge casca unui jandarm lângă chelia directorului. După ceva timp a intrat și un domn cu o pălărie înaltă, iar oamenii spuneau:

– E medicul.

Tata a întrebat un învățător:

– Dar ce s-a întâmplat?

– A fost călcat de o roată pe picior, a venit răspunsul.

– Are piciorul rupt, a spus altcineva.

EDMONDO DE AMICIS

E vorba despre un băiat din clasa a doua, care, cum se îndrepta către școală pe strada Dora Grossa, a văzut un băiețel din clasa întâi, pe care mama îl scăpase din mâini, cum se prăvălește în mijlocul străzii, în fața unui autobuz; așa că a alergat repede către el, l-a prins în brațe și a reușit să-l salveze; dar nu a mai avut timp să-și tragă piciorul, iar roata autobuzului l-a călcat. E băiatul unui căpitan de artilerie.

Cum ni se povesteau toate acestea, deodată o femeie a străbătut ca o nebună mulțimea: era mama lui Robetti, care fusese chemată la școală; o altă femeie i-a alergat în întâmpinare și, plângând, s-a lăsat în brațele ei: era mama copilului salvat. Cele două femei au intrat val-vârtej în cancelarie și am putut auzi un țipăt ascuțit:

– Oh, dragul meu Giulio! Copilul meu!

Atunci o trăsură a oprit în fața porții și nu a trecut mult până și-a făcut apariția directorul cu copilul în brațe, care avea fața lividă, ochii închiși, și stătea sprijinit de umărul bărbatului. În sală s-a lăsat tăcerea și se puteau auzi vaietele mamei. Directorul s-a oprit locului o clipă, și el palid, și a ridicat puțin băiatul cu ambele brațe, pentru a-l arăta celor strânși în sală. Atunci învățătorii, învățătoarele, părinții și copiii au șoptit cu toții:

– Bravo, Robetti! Bravo, săracuțul de tine!

Și i-au trimis sărutări; iar învățătoarele și copiii care stăteau mai aproape i-au sărutat mâinile. El a deschis ochii și a zis:

– Ghiozdanul meu! L-am pierdut!

Mama copilului salvat i l-a arătat plângând și i-a spus:

– Ți-l duc eu, dragul meu îngerăș, stai fără grijă!

Și încerca în timpul acesta s-o îmbărbăteze pe mama celui rănit, care își luase fața în mâini. Apoi au ieșit laolaltă, l-au pus cu grijă pe copil în trăsură, iar aceasta s-a îndepărtat. Atunci, cu toții, în liniște, am intrat din nou în școală.

Băiatul din Calabria

Sâmbătă, 22

A seară, când învățătorul ne spunea ce se mai întâmplase cu bietul Robetti, care era nevoit să meargă în cârje, directorul a adus un elev nou, un băiat cu chipul bronzat, cu părul brun și ochii mari și negri, cu sprâncene stufoase, care i se întindeau până pe frunte, îmbrăcat în haine de culoare închisă și purtând o curea din piele neagră în jurul taliei. Directorul, după ce i-a spus ceva la ureche învățătorului, a ieșit din clasă, lăsându-l acolo pe băiatul cel nou, care ne privea cu ochii lui mari și negri de parcă îi era teamă.

Atunci, învățătorul l-a luat de mână și a zis clasei:

– Să nu vă văd îmbufnați! Astăzi s-a înscris la școala noastră un băiețel născut în Reggio Calabria, la vreo cinci sute de mile de aici. Purtați-vă frumos cu frățiorul vostru care a bătut atâta drum. S-a născut într-un loc încărcat de glorie, care a dat Italiei oameni iluștri, muncitori des-toinici și soldați curajoși; într-una din cele mai frumoase regiuni din patria noastră, unde munții înalți sunt acoperiți de păduri dese și unde locuiesc oameni plini de talent

CUPRINS

OCTOMBRIE	7
PRIMA ZI DE ȘCOALĂ	7
ÎNVĂȚĂTORUL NOSTRU	9
O NENOROCIRE	11
BĂIATUL DIN CALABRIA.....	13
COLEGII MEI	15
UN GEST MĂRINIMOS	17
ÎNVĂȚĂTOAREA MEA DIN CLASA ÎNTÂI	19
ÎN PODUL UNEI CASE	21
ȘCOALA	23
MICUȚUL PATRIOT DIN PADOVA. POVESTIRE LUNARĂ	25
NOIEMBRIE	28
COȘARUL	28
SĂRBĂTOAREA MOȘILOR	30
GARRONE, PRIETENUL MEU	32
GENTILOMUL ȘI CĂRBUNARUL	34
ÎNVĂȚĂTOAREA FRATELUI MEU.....	36
MAMA MEA.....	39
COLEGUL MEU CORETTI.....	41
DOMNUL DIRECTOR	45
SOLDAȚII.....	48
APĂRĂTORUL LUI NELLI.....	50
PRIMUL DIN CLASĂ.....	52
MICA VEDETĂ DIN LOMBARDIA. POVESTIRE LUNARĂ	54
CEI SĂRMANI.....	60
DECEMBRIE	62

AFACERISTUL	62
ÎNGÂMFARE.....	64
PRIMA NINSOARE	66
MICUL ZIDAR	68
BULGĂRELE DE ZĂPADĂ.....	70
DOAMNELE ÎNVĂȚĂTOARE	73
ACASĂ LA CEL RĂNIT.....	75
MICUL COPIST DIN FLORENȚA. POVESTIRE LUNARĂ.....	77
AMBIȚIA.....	86
RECUNOȘȚINȚĂ	88
IANUARIE	90
ÎNVĂȚĂTORUL SUPLINITOR.....	90
BIBLIOTECA LUI STARDI.....	92
BĂIATUL DE FIERAR	94
O VIZITĂ PLĂCUTĂ.....	96
COMEMORAREA LUI VICTOR EMANUEL.....	98
FRANTI, EXMATRICULAT DIN ȘCOALĂ.....	100
TOBOȘARUL SARD. POVESTIRE LUNARĂ.....	102
IUBIREA DE PATRIE.....	112
INVIDIE.....	114
MAMA LUI FRANTI.....	116
SPERANȚĂ.....	118
FEBRUARIE.....	120
UN PREMIU MERITAT	120
HOTĂRĂRI BUNE.....	123
TRENULEȚUL	124
MÂNDRIE	127
CEI RĂNIȚI LA MUNCĂ	129
DEȚINUTUL	131
INFIRMIERUL LUI TATA. POVESTIRE LUNARĂ..	135
ATELIERUL	146

EDMONDO DE AMICIS

MICUL BUFON	149
ULTIMA ZI DE CARNAVAL.....	153
COPII ORBI	156
ÎNVĂȚĂTORUL BOLNAV	163
STRADA	165
MARTIE	167
CURSURILE SERALE	167
BĂTAIA	170
RUDELE BĂIEȚILOR	172
NUMĂRUL 78	174
MICUȚUL MORT	177
AJUNUL ZILEI DE 14 MARTIE	179
ACORDAREA PREMIILOR.....	181
CEARTA	187
SORA MEA	190
SÂNGE DE ROMANIOL. POVESTIRE LUNARĂ....	192
«MICUL ZIDAR» PE MOARTE	200
CONTELE CAVOUR.....	203
APRILIE	205
PRIMĂVARĂ	205
REGELE UMBERTO	207
GRĂDINIȚA DE COPII	213
LA ORA DE SPORT	217
ÎNVĂȚĂTORUL TATĂLUI MEU	220
CONVALESCENȚA.....	232
PRIETENII MUNCITORI.....	234
MAMA LUI GARRONE.....	236
GIUSEPPE MAZZINI.....	238
ONOARE CIVICĂ. POVESTIRE LUNARĂ.....	240
MAI	246
COPII RAHITICI	246
SACRIFICIUL	248

INCENDIUL.....	251
DIN APPENNINI CĂTRE ANZI. POVESTIRE	
LUNARĂ	255
VARĂ	294
POEZIE.....	296
FATA SURDOMUTĂ	298
IUNIE	307
GARIBALDI.....	307
ARMATA	309
ITALIA.....	311
32 GRADE	313
TATĂL MEU	315
DRUMEȚIA	317
DECERNAREA PREMIILOR PENTRU MUNCITORI	321
MOARTEA ÎNVĂȚĂTOAREI MELE	324
MULȚUMIRI	326
NAUFRAGIUL. ULTIMA POVESTIRE LUNARĂ ...	328
IULIE	336
ULTIMA PAGINĂ A MAMEI MELE	336
EXAMENELE.....	337
ULTIMUL EXAMEN	340
ADIO	343